

Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI)

2019. gada ziņojums

Latvija

Par DESI

Eiropas Komisija kopš 2015. gada uzrauga dalībvalstu digitālo konkurētspēju, sagatavojot ziņojumus, kas balstās uz Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksu (DESI). Ziņojumu kopumā ir iekļauti gan valstu profili, gan tematiskās nodaļas.

DESI valstu ziņojumos ir apvienoti kvantitatīvi dati par DESI rādītājiem visos piecos indeksa aspektos un konkrētajai valstij specifiskas politikas atziņas un paraugprakse. Ziņojumiem par katru dalībvalsti ir pievienota padziļināta nodaļa par telesakariem.

Tematiskajās nodaļās Eiropas līmenī analizēta platjoslas savienojamība, digitālās prasmes, interneta izmantošana, uzņēmumu digitalizācija, digitālie publiskie pakalpojumi, IKT nozare un tajā veiktās pētniecības un izstrādes izdevumi un pamatprogrammas "Apvārsnis 2020" līdzekļu apguve dalībvalstīs.

Lai uzlabotu metodiku un ņemtu vērā jaunākos tehnoloģiskos sasniegumus, 2019. gada DESI ir veiktas vairākas izmaiņas. Tagad DESI aptver tādus rādītājus kā:

- gatavība 5G ieviešanai,
- digitālās prasmes virs pamatlīmeņa,
- programmatūras prasmes vismaz pamatlīmenī,
- sieviešu kārtas IKT speciālistu skaits,
- absolventi ar IKT izglītību,
- cilvēki, kuri nekad nav izmantojuši internetu,
- profesionālie sociālie tīkli,
- mācību kursa apgūšana tiešsaistē,
- konsultācijas un balsošana tiešsaistē,
- privātpersonas, kas pārdod tiešsaistē,
- lielle dati,
- medicīnisko datu apmaiņa un
- e-receptes.

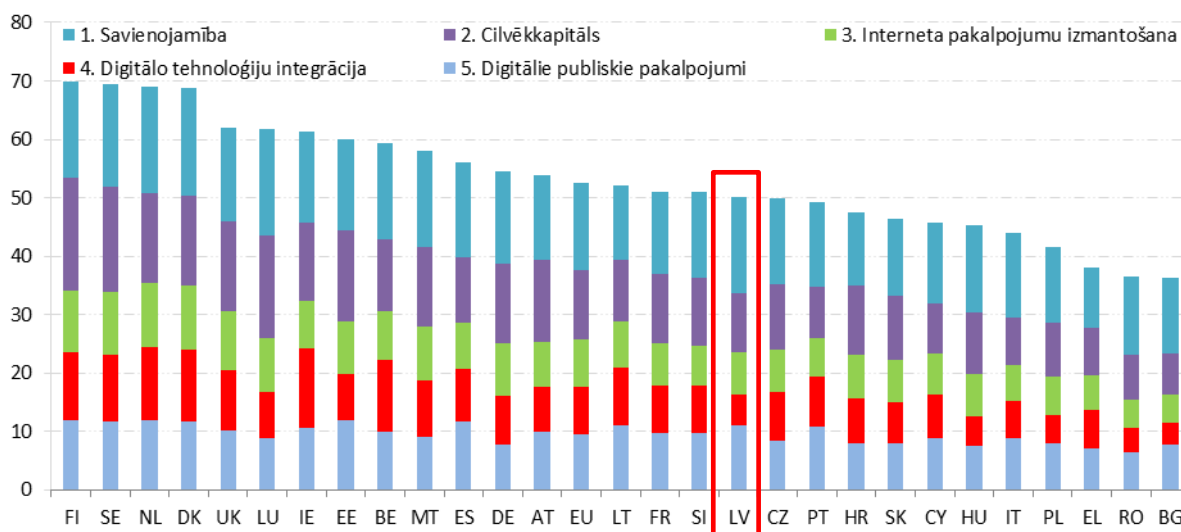
Lai atspoguļotu iepriekšminētās izmaiņas rādītāju izvēlē un rādītāju pamatā esošo datu labojumus, visām valstīm DESI par iepriekšējiem gadiem tika pārrēķināts. Tādējādi salīdzinājumā ar iepriekšējām publikācijām valstu sarindojums un vērtējumi var būt mainījušies.

Sīkākai informācijai skatīt DESI tīmekļvietni: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/desi>.

Pārskats par Latviju

	Latvija		ES
	vieta	rezultāts	rezultāts
DESI 2019	17	50,0	52,5
DESI 2018	18	46,9	49,8
DESI 2017	19	43,1	46,9

Digitālās ekonomikas un sabiedrības indekss (DESI), 2019. gada sarindojums

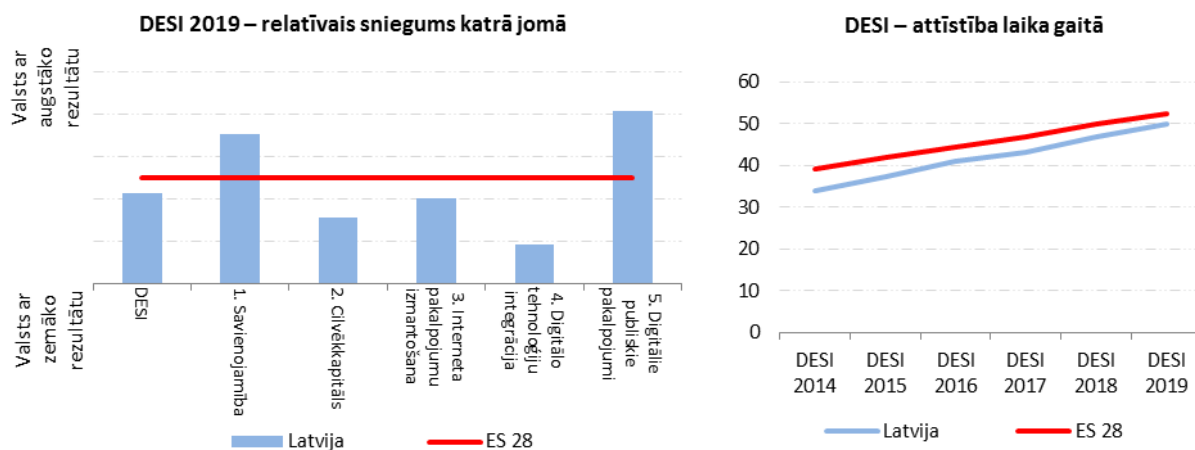

Pēc 2019. gada Digitālās ekonomikas un sabiedrības indeksa (DESI) 28 ES dalībvalstu vidū Latvija ierindojas 17. vietā.

Tā pakāpās augstāk, jo nedaudz uzlabojies sniegums vairākās DESI jomās. Pateicoties ātrdarbīgu un īpaši ātrdarbīgu fiksēto un mobilo platjoslas tīklu plašajai pieejamībai un arvien lielākai e-pārvaldes pakalpojumu izmantošanai, Latvijā labi darbojas digitālie publiskie pakalpojumi un savienojamība. Tomēr Latvijas uzņēmējdarbības nozare joprojām atpaliek no ES vidējiem rādītājiem ne tikai digitālo tehnoloģiju integrācijas aspektā, bet arī cilvēkkapitāla jomā. Gandrīz pusei iedzīvotāju joprojām trūkst digitālo pamatprasmju, un sagatavoto IKT speciālistu skaits atpaliek no augošā pieprasījuma darba tirgū. Latvija ir panākusi vislielāko progresu digitālo publisko pakalpojumu jomā. Tomēr digitālo tehnoloģiju izmantošana uzņēmumu vidū ļoti atpaliek, jo Latvijas uzņēmumi neizmanto iespējas, ko piedāvā e-komercija. Arī sociālo plašsaziņas līdzekļu izmantošanā Latvijas uzņēmumu rādītāji ir ievērojami zemāki par ES vidējiem rādītājiem.

Visās jomās Latvijas vislabākie rādītāji ir e-pārvaldē. Progresu virza arvien lielāks to Latvijas iedzīvotāju skaits, kas aktīvi izmanto e-pārvaldes pakalpojumus, un arvien lielāka automātiski daļēji aizpildītu veidlapu un atvērto datu pieejamība.

Pašreizējā Latvijas Digitālās programmas stratēģija ir pieņemta 2013. gadā, kad Latvijas valdība apstiprināja Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam¹, kas aptver: IKT izglītību un prasmes; piekļuvi internetam; modernu un efektīvu valsts pārvaldi; e-pakalpojumus un digitālo saturu sabiedrībai; pārrobežu sadarbību digitālajam vienotajam tirgum; IKT pētniecību un inovāciju; uzticamību un drošību. Papildu pasākumi ir iekļauti arī 2014.–2020. gada Izglītības attīstības pamatnostādņēs², Latvijas kiberdrošības stratēģijā³, ko 2019. gadā paredzēts atjaunināt, Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam⁴ un, visbeidzot, Zinātnes, tehnoloģiju izstrādes un inovācijas pamatnostādņēs 2014.–2020. gadam⁵.

¹ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4518>

² <https://likumi.lv/doc.php?id=266406>

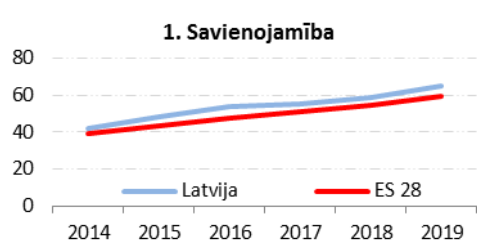
³ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4642>

⁴ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4391>

⁵ <http://polsis.mk.gov.lv/documents/4608>

1. Savienojamība

1. Savienojamība	Latvija		ES
	vieta	rezultāts	rezultāts
DESI 2019	8	65,3	59,3
DESI 2018	8	58,8	54,8
DESI 2017	10	55,1	51,2

	Latvija		ES	
	DESI 2017 vērtība	DESI 2018 vērtība	DESI 2019 vērtība	DESI 2019 vieta
1.a.1. Fiksētās platjoslas pārklājums % mājsaimniecību	93 % 2016	93 % 2017	94 % 2018	22 2018
1.a.2. Fiksētās platjoslas izmantošana % mājsaimniecību	61 % 2016	64 % 2017	60 % 2018	25 2018
1.b.1. 4G pārklājums % mājsaimniecību (vidēji)	91 % 2016	98 % 2017	98 % 2018	9 2018
1.b.2. Mobilās platjoslas izmantošana Abonenti uz 100 iedzīvotājiem	78 2016	92 2017	123 2018	6 2018
1.b.3. Gatavība 5G ieviešanai Piešķirtais spektrs, % no kopējā saskaņotā 5G spektra	N/P	N/P	33 % 2018	3 2018
1.c.1. Ātrdarbīgas platjoslas (NGA) pārklājums % mājsaimniecību	91 % 2016	92 % 2017	93 % 2018	8 2018
1.c.2. Ātrdarbīgas platjoslas izmantošana % mājsaimniecību	38 % 2016	42 % 2017	40 % 2018	16 2018
1.d.1. Īpaši ātrdarbīgas platjoslas pārklājums % mājsaimniecību	N/P	88 % 2017	90 % 2018	6 2018
1.d.2. Īpaši ātrdarbīgas platjoslas izmantošana % mājsaimniecību	29 % 2016	35 % 2017	32 % 2018	8 2017
1.e.1. Platjoslas cenu indekss Vieta (0 līdz 100)	86 2016	87 2017	87 2018	10 2017

Latvijas sniegums savienojamības aspektā ir virs ES vidējā rādītāja, un pēdējos gados progresa temps ir saglabājies atbilstoši ES vidējam rādītājam. Valsts galvenās priekšrocības ir ļoti attīstīts īpaši ātrdarbīga platjoslas tīkla pārklājums (aptverti 90 % mājsaimniecību, kamēr ES kopumā šis rādītājs ir 60 %), un arī samērā labs šādu pieslēgumu izmantošanas rādītājs (32 % mājsaimniecību salīdzinājumā ar 20 % ES kopumā). 4G tīkls Latvijā aptver gandrīz 100 % mājsaimniecību. Mobilās platjoslas izmantošana ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju, un 2018. gadā tā ievērojami uzlabojās, sasniedzot 123 abonentu skaitu uz 100 cilvēkiem. Savukārt fiksētā platjoslas pārklājuma ziņā (94 % mājsaimniecību salīdzinājumā ar 97 % ES līmenī) un arī attiecīgās izmantošanas ziņā (60 % salīdzinājumā ar 77 % ES līmenī) Latvija ES valstu vidū atrodas vienā no pēdējām vietām, jo dažos lauku apvidos digitālā plaša saglabājas. Platjoslas pakalpojumu cenas Latvijā atbilst ES vidējam rādītājam.

Latvijas nacionālais platjoslas plāns 2013.–2020. gadam ietver tādu pašus platjoslas mērķrādītājus kā pārējā ES. Gigabitu sabiedrības mērķi ir iekļauti 2018.–2020. gada valsts politikas plānā elektronisko sakaru nozarē, un tie tiks iekļauti nākamajā platjoslas politikas dokumentā par laikposmu pēc

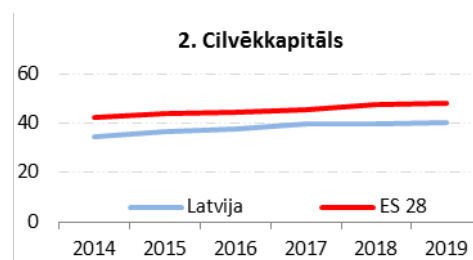
2020. gada. Valsts ir viena no ES līderēm attiecībā uz ļoti ātrdarbīgas infrastruktūras izvēršanu. Kopējais optiskā tīkla (FTTP) pārklājums 2018. gadā bija 88 % Latvijas mājsaimniecību salīdzinājumā ar 30 % ES kopumā. Digitālās plaisas mazināšana starp pilsētu un lauku teritorijām ir bijis mērķis “vidējās jūdzes” projektam, ar kuru tiek izvērsts optiskais tīkls (jo īpaši atvilces maršrutēšanas infrastruktūra) līdz pat pēdējai jūdzei baltajās zonās. Latvijai tagad ir visaugstākais FTTP pārklājums ES lauku apvidos (73,6 % salīdzinājumā ar 14 % ES kopumā). Tomēr izvēršana pēdējās jūdzes posmos vairākās baltajās zonās joprojām ir problēma. 2018. gadā 16 % lauku mājsaimniecību vispār nebija pieejama fiksētās platjoslas infrastruktūra (salīdzinājumā ar mazāk par 13 % lauku mājsaimniecību ES kopumā). Mobilo sakaru operatori viennozīmīgi ir svarīgi tirgus dalībnieki bezvadu tehnoloģijas izvēršanai pēdējās jūdzes posmos un 4G tehnoloģijas pieslēgumu nodrošināšanā mājsaimniecībām.

Latvijas iestādes patlaban izstrādā valsts 5G ceļvedi. 5G reģionālajā konferencē “5G Techritory”, kas notika Rīgā 2018. gada septembrī, sabiedrība tika iepazīstināta ar pirmajiem 5G izmēģinājumiem 26 GHz joslā. 2019. gadā mobilo sakaru operatori sāks izvērst 5G tīklu 3,4–3,8 GHz joslā, kas tagad ir pilnībā iedalīta šai tehnoloģijai ar tehniskajiem nosacījumiem, kas ir piemēroti 5G vajadzībām. Iedalīti tika lieli spektra bloki, sekmējot gigabitu 5G pakalpojumu sniegšanu par saprātīgām cenām (maksimālā samaksātā cena ir EUR 0,65/pop.MHz). Tas Latvijai deva iespēju gūt labus rādītājus attiecībā uz gatavību 5G ieviešanai (5G tehnoloģijai iedalītais spektrs ir 33 % salīdzinājumā ar ES vidējo rādītāju 11 %). Pirmais 5G lietojums 2019. gadā, visticamāk, būs mājas vai biroja bezvadu internets. 2018. gada septembrī Igaunija, Latvija un Lietuva parakstīja saprašanās memorandu un plānus, kuros tās vienojās pielikt pūles, lai pakāpeniski ieviestu 4G+, 4G++ un, visbeidzot, 5G tīklu gar *Via Baltica* (E67) posmu, kas savieno Tallinu (EE) ar Rīgu (LV), Kauņu (LT) un Lietuvas–Polijas robežu. 2021. gada sākumā ir plānots izsolīt 700 MHz frekvenču joslu, un no 2022. gada 1. janvāra tā tiks izmantota 5G vajadzībām. Divu gadu kavēšanās iemesls ir tas, ka šī josla pašlaik tiek izmantota televīzijas apraidei un frekvenču koordinācijai ar Krieviju. Plānots, ka josla zem 700 MHz tiks izmantota zemes ciparu televīzijas (DTT) darbībai. Latvijā līdz šim ir piešķirti 47% no ES līmenī harmonizētā spektra bezvadu platjoslai.

Latvija ir labi aprīkota ar ļoti ātrdarbīgu fiksētā tīkla infrastruktūru, mājsaimniecībām gandrīz pilnībā ir nodrošināts 4G pārklājums, un tā ir sagatavota 5G tīkla agrīnai izvēršanai 3,4–3,8 GHz joslā. Tomēr izvēršana pēdējās jūdzes posmos vairākās atlikušajās baltajās zonās joprojām ir problēma. Vidējā termiņā un ilgtermiņā 5G izvēršanu varētu kavēt ierobežota piekļuve īpašumam, lai uzstādītu daudzās bāzes stacijas, kas vajadzīgas 5G tehnoloģijai, un īpašuma noma.

2. Cilvēkkapitāls

2. Cilvēkkapitāls	Latvija		ES
	vieta	rezultāts	rezultāts
DESI 2019	21	40,4	48,0
DESI 2018	21	40,0	47,6
DESI 2017	20	40,1	45,4

	DESI 2017	Latvija		ES
	vērtība	DESI 2018	DESI 2019	DESI 2019
2.a.1. Digitālās prasmes vismaz pamatlīmenī privātpersonas, %	50 % 2016	48 % 2017	48 % 2017	22 57 % 2017
2.a.2. Digitālās prasmes virs pamatlīmeņa privātpersonas, %	27 % 2016	27 % 2017	27 % 2017	20 31 % 2017
2.a.3. Programmatūras prasmes vismaz pamatlīmenī privātpersonas, %	52 % 2016	49 % 2017	49 % 2017	25 60 % 2017
2.b.1. IKT speciālisti % no kopējās nodarbinātības	2,2 % 2015	2,2 % 2016	2,3 % 2017	23 3,7 % 2017
2.b.2. Sieviešu kārtas IKT speciālisti Sieviešu nodarbinātība, %	1,1 % 2015	1,1 % 2016	1,0 % 2017	19 1,4 % 2017
2.b.3. IKT absolventi % augstskolu absolventu	4,0 % 2014	4,4 % 2015	4,8 % 2016	7 3,5 % 2015

Attiecībā uz cilvēkkapitālu Latvija ES valstu starpā ierindojas 21. vietā, un tas ir zem ES vidējā rādītāja, turklāt pēdējos gados būtisks progress nav panākts. Lai gan arvien lielāks skaits Latvijas iedzīvotāju veic darbības tiešsaistē, digitālo prasmju — gan pamatprasmju, gan padziļinātu prasmju — līmenis joprojām ir krietni zemāks par ES vidējo rādītāju. Tikai 48 % cilvēku ir digitālās pamatprasmes (57 % ES kopumā), savukārt padziļinātu prasmju aspektā plaša starp Latviju un citām ES valstīm ir vēl lielāka. Lai gan IKT speciālistu procentuālā daļa kopš 2017. gada ir nedaudz palielinājusies, tie veido mazāku darbaspēka īpatsvaru nekā pārējā ES (2,3 % salīdzinājumā ar 3,7 % ES kopumā). Tomēr Latvija veiksmīgi sagatavo IKT augstskolu absolventus: šis rādītājs ir nemitīgi palielinājies un ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju (sasniegjis 4,8 % no visiem absolventiem salīdzinājumā ar 3,5 % ES). Tomēr sieviešu kārtas IKT speciālistu īpatsvars ir vien 1 % no nodarbināto sieviešu skaita, un tas ir zemāks par ES vidējo rādītāju 1,4 %.

Latvijas digitālo prasmju politika nav daļa no neatkarīgas stratēģijas, tā ietilpst vairākās dažādās stratēģijās, kas aptver digitālo prasmju aspektus. Galvenie pasākumi ir šādi: 1) Informācijas sabiedrības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam, kas ietver IKT izglītību un e-prasmes; 2) Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam, kas aptver pasākumus, kuru mērķis ir veicināt un atjaunināt digitālās prasmes un STEM studijas, IKT izmantošanu mācību procesā un skolotāju digitālo prasmju attīstīšanu; 3) Latvijas kiberdrošības stratēģija 2014.–2018. gadam ar atsevišķu Rīcības plāna sadaļu, kas veltīta digitālo prasmju un kiberdrošības pētījumu veicināšanai un kurā arīdzan paredzēts izstrādāt bakalaura akadēmisko studiju programmas kiberdrošības jomā.

2018. gada E-prasmju nedēļā⁶, kas ir ikgadēja izpratnes veicināšanas kampaņa, dalībnieku skaits Latvijā kopumā sasniedza 128 000 cilvēku, notika 3028 pasākumi un bija iesaistīti 300 partneri no visas valsts. 2018. gadā notika arī 100 Programmēšanas nedēļas pasākumi visā Latvijā, un tajos piedalījās 5000 dalībnieku un 47 skolas.

IKT programmas Latvijā ir aktīva darba tirgus politikas neatņemama sastāvdaļa bezdarbnieku atbalstam. Tām ir būtiska nozīme IKT prasmju trūkuma mazināšanā gados vecāku darba ņēmēju, bezdarbnieku un darba meklētāju vidū. Valsts nodarbinātības aģentūra 2018. gadā nodrošināja kursus par digitālajām prasmēm aptuveni 3800 bezdarbnieku. Citi pasākumi ir vērsti uz konkrētām rūpniecības nozarēm. Lai veicinātu darbinieku apmācību ar mērķi atvieglot digitālo tehnoloģiju un inovāciju ieviešanu uzņēmumos ražošanas, IKT un tūrisma nozarēs, atbalsts apmācībai tehnoloģiju jomā tika sniegts 10 nozares asociācijām. Vēl viens piemērs ir Latvijas Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju asociācijas (LIKTA⁷) īstenotais IKT speciālistu augsta līmeņa kurss jaunāko tehnoloģiju jomā, kurā piedalījās vairāk nekā 1600 IKT speciālistu. LIKTA ir arī Latvijas Digitālo prasmju un darbvietu koalīcijas koordinatore, kuras partneri, to vidū vairākas ministrijas, 2017. gadā parakstīja jaunu sadarbības memorandu, kurā noteiktas koalīcijas prioritātes 2017.–2020. gadam⁸.

Neraugoties uz IKT absolventu skaita pieaugumu un ar to saistītajiem politikas centieniem, piemēram, darbībām, ko atbalsta Digitālo prasmju un darbvietu koalīcija, Latvija tikai iegūtu, ja tā arī turpmāk motivētu cilvēkus turpināt mūžizglītību, palielinātu izpratni par digitālo prasmju svarīgumu darba tirgū un mudinātu uzņēmumus ieguldīt prasmju apgūvē. Augstāks digitālo prasmju līmenis sabiedrībā padarīs valsts darba tirgu iekļaujošāku un vienlaikus uzlabos uzņēmumu produktivitāti.

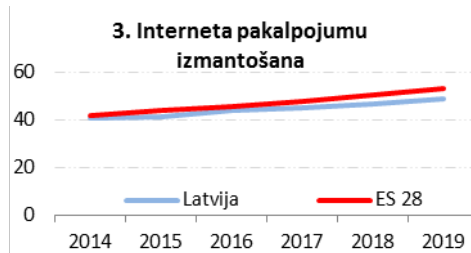
⁶ <http://www.e-prasmes.lv/>

⁷ <https://likta.lv/en/home-en>

⁸ <http://eprasmes.lv/wp-content/uploads/2017/03/Memorands-27.03.2017-PUBLIC.pdf>

3. Interneta pakalpojumu izmantošana

3. Interneta pakalpojumu izmantošana	Latvija		ES
	vieta	rezultāts	rezultāts
DESI 2019	17	49,1	53,4
DESI 2018	16	46,7	50,7
DESI 2017	17	44,9	47,8

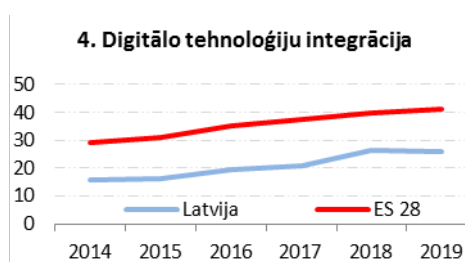

	Latvija		ES	
	DESI 2017 vērtība	DESI 2018 vērtība	DESI 2019 vērtība	DESI 2019 vieta
3.a.1. Cilvēki, kuri nekad nav izmantojuši internetu privātpersonas, %	17 % 2016	16 % 2017	13 % 2018	14
3.a.2. Interneta lietotāji privātpersonas, %	77 % 2016	78 % 2017	81 % 2018	15
3.b.1. Ziņas % interneta lietotāju	84 % 2016	84 % 2017	84 % 2017	11
3.b.2. Mūzika, video un spēles % interneta lietotāju	77 % 2016	77 % 2016	76 % 2018	20
3.b.3. Pieprasījumuvideo % interneta lietotāju	15 % 2016	15 % 2016	15 % 2018	20
3.b.4. Videozvani % interneta lietotāju	51 % 2016	51 % 2017	62 % 2018	6
3.b.5. Sociālie tīkli % interneta lietotāju	71 % 2016	74 % 2017	74 % 2018	12
3.b.6. Profesionālie sociālie tīkli % interneta lietotāju	5 % 2015	7 % 2017	7 % 2017	24
3.b.7. Mācību kursa apgūšana tiešsaistē % interneta lietotāju	5 % 2016	5 % 2017	5 % 2017	24
3.b.8. Konsultācijas un balsošana tiešsaistē % interneta lietotāju	4 % 2015	6 % 2017	6 % 2017	18
3.c.1. Banku pakalpojumi % interneta lietotāju	78 % 2016	75 % 2017	79 % 2018	6
3.c.2. Iepirkšanās % interneta lietotāju	55 % 2016	55 % 2017	53 % 2018	20
3.c.3. Pārdošana tiešsaistē % interneta lietotāju	7 % 2016	10 % 2017	11 % 2018	22

Kopumā interneta pakalpojumu izmantošana Latvijā ir nedaudz zem ES vidējā līmeņa. Latvijas iedzīvotāji labprāt veic dažas tiešsaistes darbības, tāpat kā pārējie ES iedzīvotāji. Vispopulārākās tiešsaistes darbības ir ziņu lasīšana un banku pakalpojumi; 84 % Latvijas interneta lietotāju lasa ziņas internetā salīdzinājumā ar 72 % ES kopumā. Lai gan Latvijas iedzīvotāji banku pakalpojumus tiešsaistē izmanto vairāk nekā vidēji to dara ES iedzīvotāji kopumā (79 % izmanto banku pakalpojumus tiešsaistē), iepirkšanās un pārdošana tiešsaistē ir mazāk izplatīta nekā citās ES valstīs. Profesionālo sociālo tīklu izmantošana (7 %) un mācību kursu apguve tiešsaistē (5 %) arī ir zem ES vidējā rādītāja. Vislielākā izaugsme ir vērojama videozvanu izmantošanā: līdz ar pieaugumu par 11 procentpunktiem šis rādītājs sasniedzis 62 % no Latvijas interneta lietotāju skaita. Šis rādītājs krietni pārsniedz citu ES valstu vidējo rādītāju.

4. Digitālo tehnoloģiju integrācija

4. Digitālo tehnoloģiju integrācija	Latvija		ES
	vieta	rezultāts	rezultāts
DESI 2019	24	25,9	41,1
DESI 2018	25	26,1	39,6
DESI 2017	26	20,6	37,6

	Latvija		ES	
	DESI 2017 vērtība	DESI 2018 vērtība	DESI 2019 vērtība	DESI 2019 vieta
4.a.1. Elektroniskā informācijas apmaiņa % uzņēmumu	16 % 2015	25 % 2017	25 % 2017	24
4.a.2. Sociālie plašsaziņas līdzekļi % uzņēmumu	11 % 2016	13 % 2017	13 % 2017	25
4.a.3. Lielie dati % uzņēmumu	N/P 2016	N/P 2016	8 % 2018	23
4.a.4. Mākoņpakalpojumi % uzņēmumu	6 % 2016	9 % 2017	11 % 2018	24
4.b.1. MVU, kas pārdod tiešsaistē % MVU	8 % 2016	11 % 2017	10 % 2018	25
4.b.2. E-komercijas apgrozījums % no MVU apgrozījuma	8 % 2016	9 % 2017	5 % 2018	24
4.b.3. Pārdošana tiešsaistē pāri robežām % MVU	4 % 2015	5 % 2017	5 % 2017	25

Pēc digitālo tehnoloģiju integrācijas uzņēmumos Latvija ieņem 24. vietu ES valstu vidū, un šis rādītājs ir krietni zemāks par ES vidējo līmeni. Salīdzinājumā ar pagājušo gadu Latvijai ir izdevies pakāpties par vienu vietu, taču tā nav panākusi ievērojamu progresu, izņemot to Latvijas uzņēmumu īpatsvara nelielo pieaugumu, kuri izmanto mākoņdatošanas piedāvātās iespējas (11 % uzņēmumu izmanto mākoņpakalpojumus salīdzinājumā ar 18 % ES). Latvijas uzņēmumi joprojām nepietiekami izmanto iespējas, ko sniedz preču un pakalpojumu pārdošana tiešsaistē, un šis rādītājs joprojām ir ievērojami zemāks par ES vidējo rādītāju, kādu e-komercijas jomā uzrāda MVU, arī attiecībā uz apgrozījuma līmeni. Tikai 10 % MVU nodarbojas ar pārdošanu tiešsaistē, kas ir nedaudz mazāk nekā 2017. gadā un ir zem ES vidējā rādītāja (17 %). To MVU īpatsvars, kuri pārdod preces un pakalpojumus pāri robežām, ir zemāks par ES vidējo rādītāju (tikai 5 % no visiem MVU, salīdzinot ar 8 % visā ES), un tiešsaistes segments veido tikai vidēji 5 % no MVU apgrozījuma. Tikai 13 % uzņēmumu izmanto sociālos plašsaziņas līdzekļus, savukārt lielos datus izmanto 8 %.

Latvija ir apņēmusies panākt progresu attiecībā uz jaunajām digitālajām tehnoloģijām un stratēģiski investēt digitālajās tehnoloģijās, izmantojot ES koordinētās programmas. Piemēram, valsts ir kopuzņēmuma *EuroHPC* dalībniece; tā ir arī parakstījusi Deklarāciju par Eiropas blokķēžu partnerību un Deklarāciju par sadarbību mākslīgā intelekta jomā. Tiek izstrādāta mākslīgā intelekta stratēģija, un 2019. gadā ir plānota kibernetikas stratēģijas pārskatīšana.

Iniciatīvas digitālo inovāciju kāpināšanai un digitālo tehnoloģiju izmantošanas sekmēšanai ietver kompetences centru izveidi un stratēģisko projektu viedas pilsētas ekosistēmas attīstībai. Pašreizējie

8 kompetences centri, kuri izveidoti Latvijas pārdomātas specializācijas stratēģijas jomās un kuros kopumā ieguldīti 67 miljoni EUR, aptver 175 projektus un 138 uzņēmumus, kas saņem finansējumu no ES līdzekļiem. Tie veicina inovāciju Latvijā, uzņēmumiem un zinātniskām iestādēm kopīgi izstrādājot produktus un procesus. Latvija ir izveidojusi arī vienotu tehnoloģiju nodošanas centru, kas ietilpst Latvijas Investīciju un attīstības aģentūrā un kura mērķis ir veicināt sadarbību starp rūpniecību un zinātņi un publiskās pētniecības komercializāciju.

Digitālo pakalpojumu turpmāko integrāciju uzņēmumos varētu kavēt arī kvalificētu speciālistu trūkums un pastāvīgi zemais IKT speciālistu īpatsvars. 56 % uzņēmumu, kas pieņēma darbā vai mēģināja pieņemt darbā IKT speciālistus, ziņoja par grūtībām aizpildīt vakances⁹. Turklāt tikai 11 % uzņēmumu nodrošina darbiniekiem mācības, kas vērstas uz IKT prasmju pilnveidošanu un uzlabošanu, un šis skaitlis ir ievērojami zemāks par ES vidējo rādītāju (23 %).

Lai risinātu uzņēmēju nevēlēšanos izmantot IKT risinājumus, ir izstrādāts projekts Interreg SKILLS+¹⁰, un ir sagaidāms, ka tas sniegs uzņēmējiem jaunus mācību modeļus, kas mudinās MVU izstrādāt digitālās stratēģijas un uzlabot ražīgumu un konkurētspēju. Papildu pasākumi ir vērsti arī uz IKT prasmēm MVU vidū lauku apvidos, "Industry 4.0" attīstības veicināšanu, atbalsta sniegšanu, izmantojot inovācijas kuponus, un rūpniecības digitalizācijas paātrināšanu, izvēršot sadarbību Baltijas jūras reģionā.

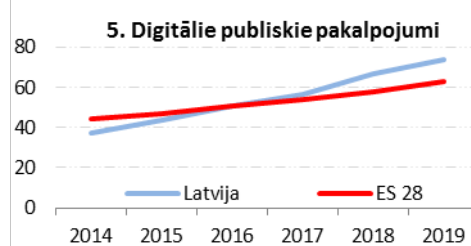
Lai veicinātu Latvijas ekonomikas digitālo pārveidi, ir svarīgi vēl vairāk palielināt izpratni par MVU digitalizācijas nozīmi un pastiprināt pašreizējos centienus, lai uzņēmumi varētu izmantot visas priekšrocības, ko sniedz digitālo tehnoloģiju ieviešana.

⁹ 2019. gada digitālo rezultātu pārskats

¹⁰ <https://www.interregeurope.eu/skillsplus/>

5. Digitālie publiskie pakalpojumi

5. Digitālie publiskie pakalpojumi	Latvija		ES
	vieta	rezultāts	rezultāts
DESI 2019	7	73,7	62,9
DESI 2018	8	66,7	57,9
DESI 2017	13	56,1	54,0

	DESI 2017	Latvija		ES	
	vērtība	DESI 2018	DESI 2019	DESI 2019	DESI 2019
5.a.1. E-pārvaldes lietotāji % interneta lietotāju, kam jāiesniedz veidlapas	69 %	77 %	81 %	8	64 %
5.a.2. Automātiski daļēji aizpildītas veidlapas Vieta (0 līdz 100)	58	71	83	4	58
5.a.3. Pilnībā tiešsaistē izpildāmi pakalpojumi Vieta (0 līdz 100)	91	91	94	9	87
5.a.4. Digitālie publiskie pakalpojumi uzņēmumiem Rezultāts (0–100), ieskaitot gan iekšzemes, gan pārrobežu gadījumus	93	93	91	10	85
5.a.5. Atvērtie dati % no maksimālā rezultāta	N/P	N/P	66 %	12	64 %
5.b.1. E-veselības pakalpojumi % privātpersonu	N/P	14 %	14 %	17	18 %
5.b.2. Medicīnisko datu apmaiņa % ģimenes ārstu	N/P	N/P	21 %	22	43 %
5.b.3. E-receptes % ģimenes ārstu	N/P	N/P	91 %	8	50 %

Attiecībā uz digitālajiem publiskajiem pakalpojumiem Latvija ieņem 7. vietu Eiropas Savienībā. Tā ir vienīgā joma, kurā tā krietni pārsniedz ES vidējo rādītāju. Valsts progress šajā jomā ir īpaši nozīmīgs, ar ievērojamiem uzlabojumiem pēdējo divu gadu laikā, ko veicinājuši: i) e-pārvaldes plašāka izmantošana; ii) automātiski daļēji aizpildītu veidlapu pieejamība; iii) atvērto datu pieejamība. Starp valsts iestādēm un iedzīvotājiem vērojams augsts tiešsaistes saziņas līmenis: arvien lielāks skaits Latvijas iedzīvotāju — 81 % no interneta lietotāju kopskaita — izmanto e-pārvaldes pakalpojumus, un šis rādītājs ievērojami pārsniedz ES vidējo rādītāju. Latvija 2018. gadā ir sasniegusi labākus rezultātus salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu attiecībā uz automātiski daļēji aizpildītām veidlapām — tā ieņem 4. vietu Eiropas Savienībā ar 83 punktiem no 100, savukārt attiecībā uz pilnībā tiešsaistē izpildāmiem pakalpojumiem tā ieguvusi 94 punktus no 100. Tomēr valsts ir nedaudz mazāk pārvirzījusi uz priekšu e-pārvaldes pakalpojumu sniegšanā uzņēmumiem. Šajā jomā tai ir 91 punkts no 100, kas ir virs ES vidējā rādītāja (85 no 100) un ES valstu vidū ierindo to 10. vietā. E-veselības pakalpojumu jomā Latvija ieņem 17. vietu ES, — tiešsaistē sniegtus veselības un aprūpes pakalpojumus izmantojuši 14 % Latvijas iedzīvotāju. 91 % ģimenes ārstu izmanto e-receptes, bet tikai 21 % apmainās ar medicīniskajiem datiem, kas ir zem ES vidējā rādītāja 43 %.

Datu virzīta valsts rīcības plāna¹¹ īstenošana 2018. gadā palielināja atvērto datu un par maksu iegūstamo datu pieejamību un ar jauno tehnisko funkciju palīdzību uzlaboja atvērto datu portāla izmantojamību, kas deva iespēju izstrādāt inovatīvus datus un tehnoloģijās balstītus produktus un pakalpojumus. 2018. gadā tika veikti papildu pasākumi ar mērķi uzlabot valsts pārvaldes rezultativitāti, efektīvi izmantojot mākoņdatošanu kā daļu no jaunās apstiprinātās Mākoņdatošanas stratēģijas¹².

No 2019. gada janvāra ir ieviestas oficiālas e-adreses, tādējādi saziņu ar iedzīvotājiem un uzņēmumiem padarot par digitālu pēc noklusējuma. Lietotāji var ar vienu klikšķi aktivizēt 100 % digitālo saziņu ar jebkuru vietējās un valsts pārvaldes iestādi. Ir arī inovatīvi e-pārvaldes projekti, piemēram, mākslīgajā intelektā balstīts virtuāls digitālais asistents, kas ir Uzņēmumu reģistra¹³ sniegts pakalpojums, un valstij piederoša bezmaksas mašīntulkošanas platforma tulkošanai no latviešu valodas un uz latviešu valodu¹⁴ (hugo.lv).

Latvija ir ieviesusi centralizētu valsts informācijas e-veselības sistēmu, kas nodrošina pacienta elektronisko veselības aprūpes reģistru ikvienam, kas dzīvo valstī. Kopš 2018. gada e-recepšu izmantošana ir obligāta visiem ārstiem un aptiekām, un slimības lapas tiek izsniegtas tikai elektroniski. E-veselības sistēma nodrošina darbinieku, veselības aprūpes un sociālās apdrošināšanas iestāžu datu apstrādi un apriti, tādējādi samazinot administratīvo slogu, kas saistīts ar ārstu izrakstītu zīmju apstrādi uz papīra. Pacienti un veselības aprūpes speciālisti var konsultēties ar specializētiem palīdzības dienestiem. 2018. gadā ir pieaudzis medicīnisko e-dokumentu skaits, lai gan DESI rādītājs to vēl neatspoguļo.

Latvija virzās uz priekšu digitālās valsts pārvaldes jomā, un paredzams, ka papildu progress tiks panākts, publisko pakalpojumu sniegšanā plašāk īstenojot pieeju "digitāls pēc noklusējuma", kā arī izvēršot komunikācijas un apmācības kampaņas. Ja, pamatojoties uz pašreizējiem centieniem, vēl vairāk tiks veicināta starpnozaru partnerība, būs iespēja radīt uz datiem balstītus inovatīvus produktus un pakalpojumus, kas dos papildu pozitīvus rezultātus.

¹¹<https://joinup.ec.europa.eu/document/cooperation-data-driven-nation-development-latvia>:
https://www.mk.gov.lv/sites/default/files/editor/ddn_plans_12.09_0.pdf

¹²<http://tap.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40441825&mode=mk&date=2018-02-20>

¹³ <https://www.ur.gov.lv/en/>; <https://www.tilde.com/news/virtual-assistant-una-developed-tilde-helps-win-international-quality-awards-2018>

¹⁴ <https://hugo.lv/en/>; <https://joinup.ec.europa.eu/document/latvian-automated-translation-service>

2019. gada sasniegums – komunikācijas un mācību programma “Mana Latvija.lv! Dari digitāli!”¹⁵

2018. gada aprīlī Latvija sāka trīsgadīgu visaptverošu komunikācijas un mācību programmu “Mana Latvija.lv! Dari digitāli!” Programmas mērķis ir mudināt iedzīvotājus izmantot e-pārvaldes pakalpojumus un informēt cilvēkus par tiešsaistē pieejamiem pakalpojumiem un eID kartes priekšrocībām.

Programmas ietvaros tika izstrādāta “digitāli draudzīga” vizuālā identitāte, plašs informācijas un apmācības pasākumu klāsts, valsts un reģionāla mēroga pasākumi un mācības vismaz 6000 valsts un pašvaldību ierēdņiem, skolotājiem, bibliotekāriem un žurnālistiem, — tas tika darīts ar mērķi uzlabot viņu zināšanas par digitālajiem risinājumiem, lai viņi varētu palīdzēt cilvēkiem mainīt ieradumus un pāriet no pakalpojumiem, kas sniegti uz vietas, uz digitālajiem pakalpojumiem. Lai veicinātu labāku izpratni par digitālajiem risinājumiem, ir izstrādātas videopamācības par tipiskām dzīves situācijām. Programma aptver reklāmas, tirgvedības un sabiedrisko attiecību aspektus. Tā sniedz informāciju par vairāk nekā 500 e-pakalpojumiem un sadarbībā apvieno vairāk nekā 30 valdības iestādes.

¹⁵ <https://mana.latvija.lv/situacijas/>